

VIRKAMIESLAUTAKUNNAN PÄÄTÖS

Päätös nro 13/2005
11.2.2005

Asia: Virkasuhteen purkaminen ja korvausvaatimus

Päätös, johon haetaan oikaisua

Yliopisto (jäljempänä Y) päätti 17.2.2004 purkaa tutkija A:n määräaikaisen virkasuhteen virkamieslain 33 §:n perusteella välittömästi.

Virkasuhteen purkamisen perusteena on ollut toistuva tietoturvallisuuden taallinen vaarantaminen ja vahingon tuottaminen.

A:lle on 20.8.2002 annettu kirjallinen varoitus Y:n tietoverkon väärinkäytöstä.

Oikaisuvaatimus

A:n virkasuhteen purkamista koskeva päätös on kumottava.

A:ta epäillään tietoliikenteen häirinnästä. Asian esitutkinta on meneillään. A on kiistänyt epäilyt ja vakuuttanut, ettei ole tekoa tehnyt. A epäilee, että joku on käyttänyt hänen käyttäjätunnustaan verkon kautta tunkeutumalla koneen ulkopuolelta. Y:llä ei ole oikeutta virkasuhteen purkamiseen ainakaan ennen kuin A on tuomittu tai häntä on edes syytetty rikoksesta.

A:lle 20.8.2002 annetun varoituksen perusteena oleva teko ei voi olla virkasuhteen purkamisperuste, koska siihen ei ole vedottu virkamieslain 34 §:n tarkoittamassa ajassa.

Y on 17.2.2004 järjestänyt kuulemistilaisuuden, jossa A:lla ei ole ollut tosiasiallista mahdollisuutta vaikuttaa päätökseen, koska virkasuhteen purkamispäätös on ollut jo tehtynä ja se on annettu samassa tilaisuudessa tiedoksi A:lle. Hänelle ei myöskään ole annettu muutoksenhakuohjeita purkamispäätöksen yhteydessä.

Korvausvaatimus

Y on velvoitettava maksamaan A:lle valtion virkamieslain 9 §:n vastaisen menettelyn johdosta 24 kuukauden palkkaa vastaava korvaus 42 138,24 euroa laillisine korkoineen.

Vaatimuksen perusteet

A on nimitetty Y:n tutkijan määräaikaisiin virkasuhteisiin ilman virkamieslain 9 §:ssä säädettyä perustetta ajalla 16.10.1995 - 31.3.2004 toistuvasti peräkkäin yhteensä 31 nimityksellä.

A on koko ajan toiminut instituutin tutkijana. Hänen palkkansa on koko ajan maksettu kulloisenkin projektin rahoista. Työtehtävät ovat kuitenkin olleet pysyväisluonteisia. Määräaikaisuuden perusteena ei siten ole voinut pitää työn luonnetta pelkästään sillä perusteella, että projektit vaihtuvat ja A:n palkka maksetaan sen projektin rahoista, johon kuuluvia tehtäviä A kulloinkin hoiti.

Vastine: Y on antanut vastineen, jonka mukaan virkasuhteen purkamisen perusteeksi riittää, että virkamies törkeästi rikkoo tai laiminlyö velvollisuuksiaan. Purkamisen ei edellytä teon käsittelemistä rikosasianä.

A on käyttänyt Y:n tietojärjestelmää rikoksiin. Rikokseen liittyvää aineistoa on löytynyt tietokoneen lisäksi myös A:n kannettavalta tietokoneelta ja hänen työhuoneensa lukitussa kaapissa (avain on vain A:n hallussa) olevilta levykkeiltä. Rikoksen tekemiseen on käytetty kaksia eri tunnuksia. Tämän vuoksi ei ole uskottavaa, että joku ulkopuolinen olisi murtautunut A:n tunnuksia. Poliisin mukaan ei ole löytynyt mitään merkkiä siitä, että A:n koneeseen olisi murtaututtu. Mikäli yliopiston ulkopuolinen murtautuisi yliopiston verkkoon, siitä jäisi logi-tiedostoon jäljet. A:n huoneen tai kaapin ovesta ei myöskään ole havaittu fyysisiä jälkiä murtautumisesta. Poliisin takavarikoimissa A:n huoneesta löytyneissä levykkeissä on samoja viestejä ja osoitelistoja, joita rikoksen tekemisessä on käytetty. Tämä osoittaa aukottomasti, ettei viestien lähettäjä voi olla kukaan muu kuin A.

A on elokuussa 2002 syyllistynyt rahankeräykseen ja roskapostin lähettämiseen, mistä hänelle on annettu kirjallinen varoitus.

A:n teoista on riittävästi näyttöä, vaikka poliisitutkinta ei vielä ole edennyt syyteharkintaan. Poliisitutkinta on viivästynyt, koska tutkinnan kestäessä on löytynyt viitteitä myös muista rikoksista, joihin A:n epäillään syyllistyneen.

A on esiintynyt ylioppilaiden terveydenhoitosäätiössä vielä vuonna 2004 jatko-opiskelijana, vaikka hän suoritti tohtorin tutkinnon vuonna 2002. A:n luotettavuutta heikentää myös yritys hakea asumistukea väärenetyllä opintotukipäätöksellä.

Vuonna 2002 annetun varoituksen perusteena ollutta tekoa ei ole käytetty purkuperusteena.

A:lle on annettu kirjallinen kutsu kuulemistilaisuuteen, jossa hän oli läsnä oikeusavustajansa kanssa. A on tilaisuudessa esittänyt näkemyksensä rikokseen liittyvistä seikoista.

A:lle on kuulemistilaisuudessa kerrottu oikeudesta tehdä oikaisuvaatimus virkamieslautakunnalle. Oikaisuvaatimusohjetta ei annettu, koska A:ta edusti oikeusavustaja.

A:n korvausvaatimus on ennenaikainen, joten se on jätettävä käsittelemättä.

Vastaselitys:

A on antanut vastaselityksen. A on kiistänyt tietoliikenteen häirinnän ja kiristyksen, joiden perusteella virkasuhde on purettu. A toteaa, että hän on käyttänyt kannettavaa tietokonetta myös kotona, jossa ei ole tuolloin ollut palomuuria. Joku on siten voinut käyttää A:n käyttäjätunnusta ulkopuolelta (verkon kautta). Näytön rikosasiassa arvioi tuomioistuin.

Tapahtumilla Ylioppilaiden terveydenhuoltosäätiössä ja asumistuen hakemisella ei ole merkitystä asiassa.

Purkamispäätös oli tehty valmiiksi, joten kuulemistilaisuudessa ei ollut todellista mahdollisuutta vaikuttaa päätökseen. Päätökseen on aina liitettävä ohjeet oikaisuvaatimuksen tekemiseksi.

Korvausvaatimus tulee käsitellä virkasuhteen purkamista koskevan asian yhteydessä.

Virkamieslautakunnan ratkaisu

Perustelut

Sovellettavat säännökset

Valtion virkamieslain 33 §:n mukaan virkamiehen virkasuhde voidaan heti purkaa, jos virkamies törkeästi rikkoo tai laiminlyö virkavelvollisuuksiaan. Valtion virkamieslain 9 §:n 1 momentin mukaan virkamieheksi voidaan nimittää määrääjäksi tai muutoin rajoitetuksi ajaksi, jos työn luonne, sijaisuus, avoinna olevaan virkaan kuuluvien tehtävien hoidon väliaikainen järjestäminen tai harjoittelu edellyttää määräaikaista virkasuhdetta.

Virkamieslain 9 §:n 2 momentin mukaan virkaan voidaan nimittää määrääjäksi tai muutoin rajoitetuksi ajaksi, jos viran luonteeseen tai viraston toimintaan liitetyvä perusteltu syy sitä vaatii.

Virat, joihin on aina nimitettävä määrääjäksi, säädetään asetuksella.

Virkamieslain 56 §:n mukaan virkamiehellä, joka on ilman 9 §:n 1 tai 2 momentissa säädettyä perustetta nimitetty määrääjäksi tai ilman pätevää syytä toistuvasti peräkkäin nimitetty 9 §:n 1 tai 2 momentin nojalla määrääjäksi, on oikeus virkasuhteen virastoon päättyessä sen vuoksi, ettei häntä enää nimitetä tämän viraston virkamieheksi, saada virastolta vähintään kuuden ja enintään 24 kuukauden palkkaa vastaava korvaus. Korvauksen määrää maksettavaksi virkamieslautakunta.

Virkasuhteen purkamisperusteista esitetty selvitys

Y:n vastineen liitteenä on kihlakunnan poliisilaitoksen 21.1.2004 tekemä pyyntö tietojen saamiseksi siitä, ovatko pyynnössä mainitut IP-osoitteet Y:n käytössä, ja onko mahdollista selvittää, mitkä tietokoneet ovat olleet käytössä

pyynnössä ilmoitettuin aikoina. Pyyntöön on liitetty katkelma e-mailista, jossa on pyydetty lähettämään rahaa ilmoitettuun sähköpostiosoitteeseen.

Vastineen liitteenä on katkelmia e-maileista, jotka ovat olleet 20.8.2002 annetun varoituksen perusteina, A:lle annettu varoituspäätös sekä A:n allekirjoittama kirjelmä, jossa hän myöntänyt syyllistyneensä varoituksen perusteena olleeseen tekoon.

Vastineen liitteenä olevasta kuulemispöytäkirjasta 17.2.2004 ilmenee, että virkasuhteen purkamispäätös on tehty kuulemisen jälkeen, koska Y:n sama näyttö rikkeestä katsottiin niin selkeäksi, ettei poliisitutkinnan valmistumista tarvitse odottaa. A on törkeästi lyönyt laimin virkavelvollisuuksiaan ja aiheuttanut myös vahinkoa Y:lle. Hän on kiristämällä yrittänyt itse hyötyä roskapostin lähettamisestä ja uhannut lähettää lisää roskapostia ja tukkia tietoliikenneyhteydet, ellei hänelle tästä makseta. Pöytäkirjan mukaan päätös luovutettiin A:lle, joka kieltäytyi ottamasta sitä vastaan. Päätöksen luovutuksen todistivat oikeaksi vararehtori B ja henkilöstöpäällikkö C. Pöytäkirjan mukaan todettiin, että asiasta voi valittaa virkamieslautakunnalle.

Korvausvaatimuksen perusteista esitetty selvitys

Korvausvaatimukseen on liitetty ote A:n nimikirjasta, ja nimittämispäätökset, joista ilmenee, että A on nimitetty ajalla yhtäjaksoisesti peräkkäin määräaikaisen virkasuhteeseen osa-aikaiseksi tutkijaksi ajalla 6.10.1995 - 28.2.2001 ja kokoaikaiseksi tutkijaksi ajalla 1.3.2001 - 31.3.2004 yhteensä 31 nimityksellä. Määräaikaisuuden perusteena oli nimittämispäätösten mukaan työn luonne (projektihenkilöstö). Nimittämiskirjoissa on mainittu projektien numerot.

A:n vastaselitykseen on liitetty Y:n materiaalitekniikan osaston ja instituutin johtaja professori B:n 18.8.1998 allekirjoittama työtodistus.

Johtopäätös

Virkasuhteen purkaminen

A:ta on ennen päätöksen tekemistä kuultu 17.2.2004 pidetyssä tilaisuudessa, jossa hänellä on ollut tilaisuus lausua käsityksensä asiasta. A:lla on ollut tilaisuudessa lainoppinut avustaja. Purkamispäätökseen olisi tullut liittää ohjeet oikaisuvaatimuksen tekemiseksi hallintolain 46 §:n edellyttämällä tavalla. Tältä osin Y:n päätös on ollut puutteellinen. A on kuitenkin saattanut asian oikaisuvaatimuksin virkamieslautakunnan käsiteltäväksi, joten hänelle ei ole kirjallisten ohjeiden puuttumisesta aiheutunut oikeudenmenetystä. Päätöksenteossa ei ole A:n esittämällä perusteilla katsottava tapahtuneen menettelyvirhetä, jonka nojalla päätös olisi kumottava.

Kuten Y on vastineessaan todennut, A:lle 20.8.2002 annetun varoituksen perusteena ollutta tekoa ei ole käytetty virkasuhteen purkamispäätöksen perusteena.

A:n asumistuen hakemiseen ja toimimiseen Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiössä liittyville seikoille ei ole annettu merkitystä asiaa virkamieslautakunnassa ratkaistaessa.

Virkamiehen virkasuhde voidaan heti purkaa, jos virkamies törkeästi rikkoo tai laiminlyö virkavelvollisuuksiaan. A:n toiminnasta on tehty rikosilmoitus ja asian esitutkinta on virkasuhteen purkamishetkellä ollut kesken. Asiassa ei ole väitettykään, etteikö rikostutkinnan kohteena olevia e-maileja olisi lähetetty A:n tietokoneelta. A on virkamieslautakunnan käsityksen mukaan kiistänyt ainoastaan itse olevansa e-mailien lähettäjä. Mitään näyttöä siitä, että joku ulkopuolinen olisi päässyt murtautumaan A:n kummallekin tietokoneelle ja käyttämään hänen salasanaansa viestien lähettämiseen ei ole purkamispäätöstä tehtäessä ollut Y:n tiedossa eikä A sellaista ole oikaisuvaatimuksessaan tai vastaselityksessään virkamieslautakunnalle esittänyt. Teot, joista A:ta vastaan on tehty rikosilmoitus ja jotka ovat poliisitutkinnassa, ovat luonteeltaan sellaisia törkeitä virkavelvollisuuksien rikkomisia, että ne muodostavat perusteet virkasuhteen purkamiselle välittömästi. Vaikka virkasuhteen purkamiskynnys onkin korkea, virkamieslautakunnan käsitys on, että Y on näissä olosuhteissa voinut välittömästi ja asian laadun vuoksi mahdollisesti pitkään kestävä poliisitutkinnan vielä ollessa kesken ja ennen mahdollista syytteen nostamista ja rikostuomioita purkaa A:n virkasuhteen päättymään välittömästi.

Korvausvaatimus

A on kiistatta nimitetty yhtäjaksoisesti 31 peräkkäisellä nimityksellä määräajaksi Y:n tutkijan virkasuhteeseen ajalla 6.10.1995 - 28.2.2004. A:n virkasuhde Y:oon on päätynyt virkasuhteen purkamiseen 17.2.2004. Koska A:n palvelussuhde Y:oon on päätynyt virkasuhteen purkamiseen, ei A:lla ole katsottava olevan oikeutta hakemaansa korvaukseen.

Päätös

Virkamieslautakunta hylkää oikaisuvaatimuksen ja korvausvaatimuksen.

Sovelletut oikeusohjeet

Valtion virkamieslaki 9 §, 33 §, 34 §, 56 § ja 66 §
Hallintolaki 46 §

Muutoksenhaku

Valitusosoitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen liitteenä.

Virkamieslautakunnan päätös oli tulos äänestyksestä, jossa enemmistön muodostivat varapuheenjohtaja Kulla sekä jäsenet Äijälä, A. Nieminen, Komulainen ja varajäsen Kuusama sekä vähemmistön jäsen Sipiläinen.

Eri mieltä olleen jäsen Sipiläisen lausuma:

A on ollut määräaikaisissa virkasuhteissa 6.10.1995 - 31.3.2004. Yliopisto ei ole esittänyt riittäviä perusteita määräaikaisten virkasuhteiden käytölle. Määräaikaisten virkasuhteiden käyttö on ollut valtion virkamieslain 9 §:n vastaista. Yliopisto on purkanut viimeisen määräaikaisen virkasuhteen 17.2.2004. Mairittu virkasuhde olisi muuten päätynyt 31.3.2004. Pitkään jatkunut virkasuhdeketju on purettu noin puolitoista kuukautta ennen määräajan päättymistä. Yliopiston mahdollisella korvausvastuulla on todennäköisesti ollut vaikutusta

purkupäätöksen tekemisessä tai sen ajoittamisessa. Virkasuhteen ja myös määräaikaisen virkasuhteen purkaminen on vakava toimenpide ja tältä osin virkamiehen oikeusturvavaatimus on korkea. Perusteen tulee olla vakava ja toteennäytetty. Myös virkamiehen kuuleminen tulee suorittaa asianmukaisesti. Esillä olevassa tapauksessa väitetystä rikoksesta esitetty selvitys on varsin puutteellinen. Myös näyttö on kiistanalainen. Asiakirjojen mukaan poliisi on pyytänyt selvitystä kahdesta rikokseksi epäillystä tapahtumasta. Myös A:n kuuleminen olisi tullut suorittaa teon seurausten vakavuus huomioon ottaen paremmin. A:n tekemäksi väitetyistä rikoksista esitetty selvitys ei ole sellainen, että se virkasuhteita kokonaisuutena tarkastellen oikeuttaisi virkasuhteen purkamiseen. Tästä kannanotosta johtuen A:lla on myös oikeus valtion virkamieslain mukaiseen korvaukseen perusteettomien määräaikaisten virkasuhteiden käytöstä. Edellä mainituilla perusteilla hyväksyn oikaisuvaatimuksen ja katson, ettei yliopistolla ole ollut valtion virkamieslain mukaisia perusteita virkasuhteen purkamiseen ja määrään yliopiston suorittamaan A:lle neljäntoista (14) kuukauden palkkaa vastaavan korvauksen.